

Masarykova politická kariéra

Radomír Malý

16. mája 2020 ✚ *História*

Krátko potom nasledovala, tzv. Konečného aféra. Konečný bol riadiacim učiteľom v obci Komňátka v Šumpersku a spolu s penziovým učiteľom Talpom tam viedli protikatolícku agitáciu. Talpa si v závete neprial ani cirkevný pohreb. Keď ale v roku 1906 zomrel, jeho manželka bola iného názoru a prosila miestneho kňaza Číhala, aby aspoň tesne pred pohrebom vykropil hrob svätenou vodou. Páter Číhal jej vyhovel. Akonáhle však vstúpil aj s miništrantami na cintorín, prihnal sa Konečný v doprovode miestnych Sokolov a násilím odvliekli farára von, pričom mu roztrhli pluviál. To bolo podľa rakúskeho zákonníka trestný čin výtržníctva, rušenia náboženského obradu a fyzického napadnutia. Niečo takéto stíha aj dnes každý civilizovaný štát.

Konečný však z tejto aféry vyviazol dobre, školské orgány ho len preložili.¹¹ Aj tak však Masaryk neváhal vyzdvihnúť Konečného ako „mučeníka slobody svedomia“ a označiť ho za obeť „klerikálneho a teokratického násilníctva“. ¹² Masaryk tu postupoval rovnako ako strojcovia Veľkej francúzskej revolúcie a neskôr ruskej bolševickej revolúcie. Tiež oni sa zastávali rôznych výtržníkov, bitkárov alebo aj priamo kriminálnikov len preto, aby predložili „dôkazy“ o perzekúcii, ktorá v skutočnosti neexistovala.

Výsledkom všetkých týchto konfliktov bola v roku 1906 tzv. „královohradecká dišputa“ medzi zástupcami katolicizmu a reprezentantmi proticirkevného združenia *Volná myšlienka*. Katolícku stranu predstavovali profesori královohradeckého seminára Fr. Reyl a Fr. Šulc a jezuita Alois Jemelka, protikatolícki redaktori časopisu *Volná myšlienka* Theodor Bartošek a Julius Myslík a profesor T. G. Masaryk. Protikatolícka strana dala vtedy katolíkom „ranu pod pás“, pretože pôvodne bolo dohodnuté, že sa nebudú preberať kontroverzné témy, t. j. cirkevná minulosť, vzťah katolíkov a nekatolíkov, názory na Bibliu, dogmu a iné, ale že sa diskusia bude týkať len a výhradne otázky Božej existencie a prirodzeného poznania Boha.

Katolícka strana dohodu dodržala, úvodná prednáška prof. Reyla sa zaoberala len týmto. Ďalší rečníci, ateisti Bartošek a Myslík, ktorí vo svojich vystúpeniach popreli Božiu existenciu, si však neodpustili útoky na Cirkev. Korunu všetkému nasadil Masaryk, ktorý rečnil niekoľko hodín, no nie o dohodnutej téme, ale nevyberane napádal celú cirkevnú náuku a katolícku minulosť.¹³ To bol sprostý podvod, lebo voľnomyšlienkarí a Masaryk využili to, že katolícka strana nebola na takúto diskusiu pripravená, pretože sa spoliehala na česť svojich odporcov, verila, že dodržia slovo, tak ako ho dodržala ona. Tak vyzerala toľko velebená „čestnosť“ prvého československého prezidenta.

Masaryk v tejto prednáške nielenže preukázal svoju nenávisť ku katolicizmu, ale tiež svoju neznalosť katolíckej náuky, aj keď sa často chvastal, ako do hĺbky študoval kresťanskú problematiku. O sv. Jánovi Nepomuckom, jednom z korunných českých svätcov, prehlásil, že „bol všetkým iným, než človekom slušným, nieto svätým“, bez toho aby uviedol jediný doklad.¹⁴ Vo svojom horlení proti Nepoškvrnenému Počatiu Panny Márie nerobil rozdiely medzi počatím z Ducha Svätého, čiže panenským zrodeným Ježiša

Krista, a Máriiným počatím bez poškvrny dedičného hriechu. Máriine Nepoškvrnené počatie si primitívne plietol s jej ustavičným panenstvom,¹⁵ čo je u univerzitného profesora trápne.

Tzv. „bratov Pána“ označil za Ježišových fyzických súrodencov, aj keď to bolo už dávno vyvrátené sv. Hieronymom v štvrtom storočí, ktorý poukázal na to, že hebrejčina a aramejčina používa na označenie príbuzenstva bočnej línie výrazy „brat“ a „sestra“.¹⁶ Správne potom odpovedal Masarykovi v diskusii prof. Reyl, že v Biblii sa Abrahám a Lót nazývajú bratmi, aj keď Abrahám bol Lótovým strýkom.¹⁷ Masaryk tiež preukázal, že Bibliu buď nepozná alebo zámerne falšuje. Považuje totiž Máriu, matku Jakuba a Jozefa, tzv. „bratov Ježišových“, za vlastnú matku Ježiša Krista, bez toho však, aby čo i len slovom zmienil, že táto Mária je označovaná ako „Mária Kleofášova“, teda manželka Alfeova (Alfeus a Kleofáš sú jedno a to isté meno),¹⁸ nie „Mária Jozefova“, ako by muselo znieť označenie Panny Márie, vydatej za sv. Jozefa. Nota bene – keby Mária, matka Jakuba a Jozefa, bola zároveň matkou Ježišovou, tak by bolo nemysliteľné, že by to evanjelisti neuviedli, obzvlášť keď táto Mária stála pod Ježišovým krížom spolu s Pannou Máriou, ako uvádza evanjelista sv. Ján.

Masaryk napáda katolicizmus ako „poveru“, pritom ale sám holduje voľnomyšlienkárskeho a ateistického poverám; uvádza napríklad, že v Ríme v Lateránskej bazilike sa uctieva ako svätý ostatok „Kristova predkožka“.¹⁹ Prof. Reyl ho usvedčil z klamstva, povedal, že pozná všetky rímske chrámy veľmi dobre a dopodrobna, ale takýto ostatok sa tam nikde nenachádza.²⁰ Masaryk sa tiež v tejto prednáške vyslovil pre legalizáciu interrupcií, aj keď len v prípade ohrozenia života matky a odsúdil striktný zákaz potratov Rímom.²¹

Masarykova politická kariéra

V roku 1907 bol Masaryk znova zvolený do ríšskej rady, a to za Valašsko, kde kandidoval proti katechétovi Eduardovi Kavanovi z katolícko-národnej strany. Katolíci vo svojej predvolebnej kampani upozorňovali na Masarykove protikatolícke štvanie a písali letáky s textom: „Kto sa spovedá a modlí, nemôže voliť Masaryka.“²² Bohužiaľ si však značná časť valašského obyvateľstva toto nevzala k srdcu, Masaryk proti Kavanovi vyhral, čo mu umožnilo vytvoriť dostatočnú politickú základňu k neskoršiemu „búranu Rakúska“ počas prvej svetovej vojny.

Zmenilo sa Masarykove negatívne a nepriateľské stanovisko ku katolíckej Cirkvi po vojne, keď sa stal prezidentom? Došlo vtedy k nejakému posunu, alebo zostal Masaryk stále rovnaký? Po jeho návrate do Prahy z exilu v decembri 1918 ho uvítali na pražskej Wilsonovej stanici medzi významnými osobnosťami politického a kultúrneho života tiež dvaja katolícki biskupi: českobudějovický Jozef Hůlka a královohradecký Jozef Důbrava, a to napriek tomu, že len pár hodín predtým, keď vlak zastavil v Táboře, Masaryk k zhromaždeným davom zvolal: „Tábor je náš program!“²³

Vo funkcii prezidenta bol Masaryk donútený prijímať aj predstaviteľov katolicizmu a jednať s nimi, či už to boli biskupi alebo katolícki politici, akými boli Mořic Hruban, Jan Šrámek alebo slovenský Andrej Hlinka. Tieto okolnosti ho nútili nevystupovať otvorene proti katolíckej Cirkvi, napriek tomu bola na jeho žiadosť do návrhu novej ústavy zapracovaná odľuka Cirkvi od štátu a len Šrámkovou zásluhou bola z neho vypustená, čo uvádza B. Ráček vo svojich *Československých dějinách*. Masaryk tiež verejne nepodporil tzv. československú cirkev a odpadlické hnutie, na druhej strane sa ani slovom nezastal katolíkov, ktorí museli brániť svoje svätyne pred násilím novej sekty, ktorá ich chcela zabrať.

Rovnako Masaryk nepovedal ani jedno slovo proti ničeniu krížov a sôch a vykrádaniu svätostánkov, ani proti fyzickému napádaniu kňazov a aktívnych laikov, neozval sa ani vtedy, keď bol v júli roku 1921 v Nesloviciach na južnej Morave fanatickým voľnomyšlienkarom zastrelený katolícky kňaz.²⁴ Masaryk sa nebránil ani proti tomu, keď lúza pri ničení krížov, sôch Panny Márie a svätcov a pri fyzických útokoch proti katolíkom sa dovoľavala jeho údajných výrokov „Po Viedni Rím!“, „Rím musí byť českým človekom súdený a odsúdený!“ atď. Nikdy nevydal prehlásenie, že tieto slová nepovedal. Zároveň sa v tej dobe znova ukázal ako klamár, pretože v roku 1917 písomne sľúbil našim katolíckym krajanom v USA, že v samostatnom českom štáte nedôjde ku konfiškácii cirkevného majetku, aj tak však boli do pozemkovej reformy zahrnuté aj cirkevné statky.²⁵

K otvorenému konfliktu Masaryka s katolíckou Cirkvou došlo pri príležitosti Husových osláv 6. júla 1925, konaných pod záštitou prezidenta republiky, kedy nad pražským hradom zaviala zástava s husitským kalichom. Nuncius Marmaggi na protest opustil Prahu. Záležitosť bola nakoniec diplomaticky urovnaná a Svätý stolec uzavrel v roku 1928 s ČSR *Modus vivendi* ku spokojnosti oboch strán. Masaryk sa od tej doby už verejne proti katolíckej Cirkvi nevyslovil, naopak, pri príležitosti svätováclavského milénia roku 1929 predniesol tieto slová: „Svätý Václav je pre mňa sympatickou osobnosťou. Podporoval kresťanstvo a Cirkev, a to bolo dielo záslužné, dielo kultúrne a pokrokové.“²⁶

Aj tak sa ale Masaryk svojich protikatolíckych postojov nevzdal, ako o tom svedčí jeho kniha rozhovorov s Karlom Čapkom a Emilom Ludwigom, ktoré vznikli v tridsiatych rokoch. 14. septembra 1937 Masaryk umiera. Krátko pred smrťou sa hovorilo o jeho možnej konverzii; na zámku v Lánoch, kde žil na odpočinku, ho navštívil známy františkánsky kňaz J. E. Urban, nepovedal však o čom hovorili. Určite však Masaryk nekonvertoval a neprijal posledné pomazanie, to by Urban nepochybne oficiálne oznámil. Pohreb sa konal podľa priania zosnulého v obrade Jednoty bratskej, ktorý vykonal jej kazateľ František Urbánek.

Prvá republika vytvorila ešte za Masarykovho života kult „tatička“ a „prezidenta Osloboditeľa“. Všade sa stavali jeho pomníky. Za nacizmu a najmä za komunizmu, keď šéf ideológ strany Václav Kopecký zahájil „ťaženie proti masarykizmu“, boli tieto sochy ničené. Naša ponovembrová demokracia sa opäť na základe iniciatívy Václava Havla prihlásila k Masarykovmu odkazu. Jeho pomníky, odstránené komunistami, znova zdobia námestia a parky našich miest, ulice a školy znova nesú jeho meno. Objektívne však je nutné konštatovať, že Masarykov prvorepublikový obraz bol značne zidealizovaný a takým zostáva dodnes. „Tatiček“ Masaryk mal svoje závažné nedostatky mravnej povahy – a nebolo ich málo. Pripomenul som aspoň niektoré jeho morálne temné škvrny, ktorých je však ďaleko viac. Český a moravský katolík sa, samozrejme, nikdy neznižuje na úroveň komunistov, aby devastoval Masarykove pomníky, ale rovnako tak neprepadne nekritickejmu obdivu voči tomuto človeku, ktorý predstavoval najmä v rokoch pred prvou svetovou vojnou pre Cirkev v českých krajinách vážne nebezpečenstvo. Predovšetkým ale nech je katolíkom jasné: Masaryk nebol kresťanom, ale skobodomurárom a zarytým odporcom nielen katolíckeho, ale všetkého kresťanstva, patril k vyznávačom liberálneho osvieteniského deizmu. Vo svojom boji proti katolíckej Cirkvi sa neštil žiadnych úskokov a podvodov. To je nutné hlásať v záujme objektivity a historickej pravdy.

I. časť: <http://christianitas.sk/masaryk-a-katolicka-cirkev/>

II. časť: <http://christianitas.sk/masarykove-protikatolicke-afery/>

¹¹ Marek, op. cit., s. 526n.

¹² Ibidem.

¹³ *Intelligence a náboženství*. Praha 1907, zborník diskusií, s. 61 – 142.

¹⁴ Ibid., s. 82.

¹⁵ Ibid., s. 84.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibid., s. 155.

¹⁸ Ján 19, 25.

¹⁹ *Intelligence a náboženství*, s. 101.

²⁰ Ibid., s. 154.

²¹ Ibid., s. 114.

²² Herben, op. cit., s. 48.

²³ T. G. Masaryk: *Světová revoluce*. Praha 1930, s. 445.

²⁴ A. Š.: *Ve jménu demokracie*. Zborník, Praha 1922, s. 55.

²⁵ Ibid., s. 45.

²⁶ Opat, op. cit., s. 408.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/masarykova-politicka-karieraa/>